

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

ВК 19 Психологія спілкування

Вибіркова дисципліна

СИЛАБУС

освітньо-професійний рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	<u>22 Охорона здоров'я</u>
спеціальність	<u>226 Фармація, промислова фармація</u>
спеціалізація	
кваліфікація освітня	<u>бакалавр фармації</u>
кваліфікація професійна	
форма навчання	<u>Фармація</u> очна форма
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	1 курс, I семестр

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	д.мед.н., проф. Васильєва Г.Ю.
Профайл викладача (викладачів)	https://psychiatry.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	+380505651555
E-mail:	h.vasylieva@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://psychiatry.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/ годин – 3 / 90, із них:

Лекції (год.) – 10

Практичні (семінари) (год.) – 38

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю залік

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу викладачі та студенти діють відповідно до нормативних документів України МОН, МОЗ України та Полтавського державного медичного університету: Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті

(https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/hFOzsGd2coEVVYM0AEF8VtPOtMimiYDwpZuzE45m.pdf), Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету (https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/5UHnaAQ5Rcxavl1x4m2vfERJSxiZbAg7dpOwgQhr.pdf).

ПДМУ є самостійним, незалежним і відповідальним закладом вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору та розстановки кадрів у межах, установлених Законом України «Про вищу освіту».

Вивчення навчальної дисципліни «Психологія спілкування» потребує: підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни; опрацювання рекомендованої базової, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з силабусом навчальної дисципліни та тематичними планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Результатом підготовки до заняття має бути набуття здобувачами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів відповідно до Положення про організацію та методiku проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.umsa.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного здобувача на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Підсумковий контроль здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати честь і гідність інших осіб; відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами, освітньо-науковими програмами.

Здобувачі вищої освіти повинні бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами (пропущені заняття повинні бути відпрацьовані відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (<https://www.umsa.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumentu>)).

Здобувачі вищої освіти повинні ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення освітніх цілей; під час контрольних заходів не використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем, відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (<https://www.umsa.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumentu>)).

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним. Заохочення чи стягнення можуть застосовуватися до здобувачів вищої освіти, які сумлінно виконують перераховані вимоги чи систематично порушують їх, відповідно до Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні студентів Полтавського державного медичного університету (<https://www.umsa.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumentu>)).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна «Психологія спілкування» розроблена для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньої кваліфікації бакалавр фармації.

Шановні здобувачі освіти!

За навчальним планом дисципліну «Психологія спілкування» вивчають у другому семестрі першого року навчання.

Протягом вивчення дисципліни «Психологія спілкування» ви отримаєте глибокі теоретичні знання та набудете необхідних практичних навичок та фахових компетентностей для застосування у професійній діяльності.

Навчальний матеріал систематизований, містить практичні завдання та мультимедійний супровід лекції.

Навчальна дисципліна «Психологія спілкування» є складовою частиною дисциплін професійної підготовки циклу нормативного блоку та

формує спеціальні (фахові) компетентності діяльності майбутнього фахівця - бакалавра медсестринства.

Дана дисципліна закладає основи знань у студентів з основ психології спілкування, забезпечує формування умінь застосовувати знання в процесі подальшої професійної діяльності, закладає основи пізнання психології пацієнтів, формування здорового способу життя та профілактики захворювань в процесі життєдіяльності. Сучасні вимоги до рівня освіти бакалавра фармації передбачають формування вміння спілкуватися, володіння комунікативними навичками, знання основ психології, етики, деонтології.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комунікативна компетентність є однією з ключових компетентностей, якими повинні володіти майбутні фахівці.

Навчальна дисципліна «Психологія спілкування» продовжує вивчення психічної діяльності людини, зупиняючись на властивостях особистості, що впливають на ефективність спілкування, функціях та комунікативних якостях мовлення як основного засобу спілкування, забезпечує формування умінь застосовувати знання з психології спілкування в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання психіки хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних психогенних захворюваннях.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити – вивчення навчальної дисципліни «Психологія спілкування» орієнтується на базових знаннях з навчальних дисциплін, здобутих на попередніх етапах здобуття освіти, особливо під час вивчення анатомії людини, нормальної фізіології, патологічної фізіології, внутрішньої медицини. Організація роботи студентів передбачає формування понятійно-категоріального масиву інформації з кожної теми, практичної роботи, контрольних питань та самостійних завдань, а також розв'язання проблемних наукових задач та ситуацій.

Постреквізити – в результаті вивчення курсу здобувачі освіти можуть використовувати результати навчання при вивченні дисциплін «Біоетика та біобезпека», «Основи академічного письма та етики», «Домедична допомога та медицина надзвичайних ситуацій», «Етика та деонтологія в фармації», «Біоетика та біобезпека», «Посттравматичні стресові розлади», що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з психології міжособового спілкування в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія спілкування» є оволодіння основами вивчення психічної діяльності людини, зупиняючись на властивостях особистості, що впливають на ефективність спілкування, функціях та комунікативних якостях мовлення як основного засобу спілкування,.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія спілкування» є формування системи знань професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності та забезпечує формування умінь застосовувати знання з психології міжособового спілкування в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності, відповідно до стандарту освітньої програми, що в сукупності готує основу майбутньої професійної діяльності бакалавра фармації.

Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі фармації та промислової фармації або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів фармацевтики і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іншою мовою.

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 5. Вміння виявляти та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до вибору стратегії спілкування та командної роботи.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності нормативно-правову базу України та рекомендації належних фармацевтичних практик.

ФК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежного захисту.

ФК 3. Здатність застосовувати на практиці фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах поведінки відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України.

ФК 4. Здатність проводити інформативну та санітарнопросвітницьку роботу серед населення з метою профілактики найпоширеніших, зокрема інфекційних, захворювань.

ФК 5. Здатність здійснювати консультування та фармацевтичну опіку під час вибору та відпуску безрецептурних лікарських засобів шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

ФК 6. Здатність організовувати раціональне забезпечення населення та лікувально-профілактичних закладів рецептурними та безрецептурними лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту.

ФК 7. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів.

ФК 8. Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів, виробів медичного призначення та інших товарів аптечного асортименту відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я.

ФК 9. Здатність організовувати діяльність аптеки (у сільській місцевості) із забезпечення населення лікарськими засобами, виробами медичного призначення та іншими товарами аптечного асортименту, відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 10. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та вироби медичного призначення відповідно до чинного законодавства України, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство, документування та управління якістю згідно нормативно-правових актів України.

ФК 11. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

ФК 12. Здатність здійснювати загальне та маркетингове управління асортиментною, товарно-інноваційною, ціновою, збутовою та комунікативною політиками суб'єктів фармацевтичного ринку на основі

результатів маркетингових досліджень та з урахуванням ринкових процесів на національному і міжнародному ринках.

ФК 13. Здатність застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптекних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій відповідно до принципів Належної практики фармацевтичної освіти та Глобальної рамки FIP, демонструвати навички лідерства.

ФК 14. Здатність здійснювати виробничу діяльність аптек щодо виготовлення лікарських препаратів у різних лікарських формах за рецептами лікарів та замовленнями лікувальнопрофілактичних закладів, включаючи обґрунтування технології та вибір допоміжних матеріалів відповідно до правил Належної аптекної практики (GPP).

ФК 15. Здатність брати участь у виробництві лікарських засобів в умовах фармацевтичних підприємств згідно з вимогами Належної виробничої практики (GMP).

ФК 16. Здатність організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини з урахуванням раціонального використання ресурсів лікарських рослин, прогнозувати та обґрунтовувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (GACP).

ФК 17. Здатність здійснювати контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини в аптеках та лабораторіях фармацевтичних підприємств у відповідності з вимогами Державної фармакопеї України та належних практик, визначати способи відбору проб для контролю лікарських засобів відповідно до діючих вимог, запобігати розповсюдженню фальсифікованих лікарських засобів.

ФК 18. Здатність визначати лікарські засоби та їх метаболіти у біологічних рідинах та тканинах організму, проводити хімікотоксикологічні дослідження з метою діагностики гострих отруєнь, наркотичного та алкогольних сп'янінь.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності; використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності; проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності з метою профілактики поширення захворювань, при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 4. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахуванням суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 5. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях з використанням креативних методів та підходів; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 6. Здійснювати професійне спілкування сучасною українською мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізувати тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 7. Здійснювати професійну діяльність, використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Інтернет-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 8. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 9. Використовувати методи оцінювання показників якості діяльності; виявляти резерви підвищення ефективності праці.

ПРН 10. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 11. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативноправових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 12. Демонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності згідно Етичного кодексу фармацевтичних працівників України.

ПРН 13. Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у наслідок екстремальних ситуацій.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей; рекомендувати споживачам лікарські засоби та товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги.

ПРН 15. Здійснювати комплекс заходів щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами й іншими товарами аптечного асортименту.

ПРН 16. Визначати роль факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, біотрансформації та виведення ліків, з урахуванням особливостей організму людини та фізико-хімічних властивостей лікарських засобів.

ПРН 17. Визначати вплив факторів навколишнього середовища: вологи, температури, світла, тощо на стабільність лікарських засобів та виробів медичного призначення.

ПРН 18. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

ПРН 19. Здійснювати господарський облік в аптечних закладах, адміністративне діловодство. Здійснювати процеси товарознавчого аналізу, забезпечувати вхідний контроль якості лікарських засобів та документувати їх результати.

ПРН 20. Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські засоби, вироби медичного призначення та інші товари аптечного асортименту.

ПРН 21. Застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптовопосередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій відповідно до принципів Належної практики фармацевтичної освіти та демонструвати навички лідерства.

ПРН 22. Обирати раціональну технологію, виготовляти лікарські засоби у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, оформлювати їх до відпуску. Виконувати технологічні операції: відважувати, відмірювати, дозувати різноманітні лікарські засоби за масою, об'ємом тощо. Брати участь у виробництві лікарських засобів в умовах фармацевтичних підприємств згідно з вимогами Належної виробничої практики (GMP).

ПРН 23. Організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини. Впроваджувати заходи з охорони, відтворення та раціонального використання дикорослих видів лікарських рослин.

ПРН 24. Застосовувати у професійній діяльності сучасні методи контролю якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини; визначати основні органолептичні, фізико-хімічні, хімічні та фармако-технологічні показники лікарських засобів згідно з вимогами Державної фармакопеї України.

ПРН 25. Застосовувати у професійній діяльності сучасні методи соціальної взаємодії «фармацевт-лікар-пацієнт» з метою забезпечення максимально раціональної лікарської терапії у певного хворого, а також для здійснення фармацевтичної опіки під час вибору та відпуску безрецептурних лікарських засобів.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- компоненти структури спілкування та його функції;
- основні види спілкування;
- риси особистості, що впливають на ефективність спілкування;

- суттєві ознаки особистісних факторів, що зумовлюють ефективність спілкування;
 - бар'єри взаєморозуміння;
 - основні соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування;
 - особливості стилів спілкування,
- уміти;**
- аналізувати різні наукові підходи до визначення поняття "спілкування";
 - характеризувати функції спілкування;
 - розкривати суттєві особливості видів спілкування;
 - досліджувати вплив рис особистості на ефективність спілкування;
 - вирізняти у процесі спілкування особистісні фактори, що обумовлюють його ефективність;
 - розробляти шляхи подолання бар'єрів взаєморозуміння у спілкуванні;
 - розрізняти різноманітні соціально-психологічні механізми впливу у процесі спілкування;
 - характеризувати основні особливості стилів спілкування та класифікувати їх.

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні	Самостійна робота
	Модуль 1. Загальні питання психології				
1.	Психологія як наука, її предмет, методи та завдання.	4,5	0,5	2	2
2.	Історія формування психологічних знань.	4,5	0,5	2	2
3.	Зв'язок психології з іншими дисциплінами. Розвиток психіки. Психічні процеси.	4	-	2	2
4.	Психологія пізнавальних процесів: пам'ять, мислення.	5	1	2	2
5.	Психологія емоційно-вольової сфери.	4,5	0,5	2	2
7.	Психологія особистості. Темперамент. Характер.	4,5	0, 5	2	2
6.	Психологічні особливості реагування на хворобу. Внутрішня картина хвороби	4,5	0,5	2	2
8.	Психологічні особливості хворих на різні соматичні захворювання.	4,5	0, 5	2	2
	Модуль 2. Особливості психології спілкування				
9.	Психологічна характеристика спілкування.	4,5	1	2	2
10.	Функції, види, засоби та форми спілкування.	4	-	2	2
11.	Міжособистісна комунікація, її функції, види	5	1	2	2

	та форми.				
12.	Психологічні особливості вербальної комунікації.	4	-	2	2
13.	Комунікативні бар'єри спілкування.	4		2	2
14.	Колектив. Емоційний клімат у колективі.	5	1	2	2
15.	Проблема міжособистісної сумісності в колективі.	4,5	0,5	2	2
Модуль 3. Конфліктологія					
16.	Поняття конфлікту. Класифікація конфліктів. Основні стратегії поведінки у конфліктах.	4,5	0,5	2	2
17.	Розв'язання конфліктних ситуацій.	4	-	2	2
18.	Культура спілкування й етика стосунків медичних працівників.	6	2	2	2
19.	Конфлікти і особистість	2	-	-	2
20.	Профілактика конфліктів. Посередництво в конфлікті	2	-	-	2
21.	Процес управління конфліктами. Вирішення конфліктів: форми, етапи, критерії та стратегії	2	-	-	2
	Всього	90	10	38	42

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Загальні питання психології		
1.	Психологія як наука, її предмет, методи та завдання. Психічні процеси. Психологія пізнавальних процесів. Психологія емоційно-вольової сфери. Психологія особистості.	2
Модуль 2. Особливості психології спілкування		
2.	Психологічна характеристика спілкування. Функції, види, засоби та форми спілкування. Міжособистісна комунікація, її функції, види та форми.	2
Модуль 3. Колектив. Конфліктологія		
3.	Колектив. Емоційний клімат у колективі. Проблема міжособистісної сумісності в колективі.	2
4.	Поняття конфлікту. Класифікація конфліктів. Розв'язання конфліктних ситуацій	2
5.	Культура спілкування й етика стосунків медичних працівників	2
	Усього	10

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Теми	Кількість годин
Модуль 1. Загальні питання психології		
1.	Психологія як наука, її предмет, методи та завдання. Історія формування психологічних знань.	2
2.	Зв'язок психології з іншими дисциплінами. Розвиток психіки. Психічні процеси.	2
3.	Психологія пізнавальних процесів: відчуттів, сприйняття, уваги.	2
4.	Психологія пізнавальних процесів: пам'ять, мислення.	2
5.	Психологія емоційно-вольової сфери.	2
6.	Психологія особистості. Темперамент. Характер.	2
7.	Психологічні особливості реагування на хворобу. Внутрішня картина хвороби	2
8.	Психологічні особливості хворих на різні соматичні захворювання.	2
Модуль 2. Особливості психології спілкування		
9.	Психологічна характеристика спілкування.	4
10.	Функції, види, засоби та форми спілкування.	2
11.	Міжособистісна комунікація, її функції, види та форми.	2
12.	Психологічні особливості вербальної комунікації.	2
13.	Комунікативні бар'єри спілкування.	2
14.	Колектив. Емоційний клімат у колективі.	4
15.	Проблема міжособистісної сумісності в колективі.	2
Модуль 3. Конфліктологія		
16.	Поняття конфлікту. Класифікація конфліктів. Основні стратегії поведінки у конфліктах.	2
17.	Розв'язання конфліктних ситуацій.	2
18.	Культура спілкування й етика стосунків медичних працівників.	2
	Усього	38

Самостійна робота

№п	Тема	К-сть годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	42
	Усього	42

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Структура спілкування та його функції
2. Основні види спілкування
3. Риси особистості, які впливають на ефективність спілкування
4. Особистісні фактори, що зумовлюють ефективність спілкування
5. Бар'єри взаєморозуміння
6. Соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування
7. Стили спілкування
8. Сутність комунікативної сторони спілкування
9. Мовлення як основний засіб спілкування
10. Монологічне та діалогічне мовлення
11. Мовленнєвий етикет
12. Суттєві особливості процесу слухання як виду мовленнєвої діяльності
13. Основні бар'єри слухання
14. Невербальні засоби спілкування
15. Зворотній зв'язок у спілкуванні
16. Сутність поняття "інтерактивна сторона спілкування"
17. Види взаємодії: співробітництво, конкуренція
18. Розподіл ролей у взаємодії за Ериком Берном. Сутність побудови "зверху", "знизу" й "поруч"
19. Трансакція як одиниця взаємодії, її види та структура
20. Вплив основних життєвих позицій на взаємодію партнерів
21. Моделі поведінки партнерів у взаємодії
22. Групова взаємодія
23. Самопрезентація у процесі взаємодії
24. Структура процесу сприймання та розуміння у спілкуванні
25. Психологічні механізми соціальної перцепції: егоцентризм, рефлексія, ідентифікація, емпатія, каузальна атрибуція
26. Ефекти соціальної перцепції: "ореолу", "первинності", "новизни"
27. Перше враження про іншу людину
28. Соціальні стереотипи та упередження у сприйманні та їхній вплив на розуміння іншої людини у спілкуванні
29. Вплив зовнішніх ознак особистості на її сприймання іншими людьми

30. Сутність понять "соціальний інтелект" і "емоційний інтелект"
31. Самоуправління та саморегуляція особистості у спілкуванні
32. Емоційна саморегуляція у процесі спілкування, і) методи та техніки
33. Психологічні механізми саморегуляції
34. Властивості особистості, за допомогою яких здійснюється регуляторна діяльність у спілкуванні
35. Особистісні детермінанти саморегуляції спілкування
36. Емоціогенні ситуації: сутність, ознаки, способи подолання
37. Конфлікти в діловому спілкуванні

Питання до заліку

1. Спілкування як феномен психології.
2. Види спілкування і їх характеристика.
3. Структура процесу спілкування, характеристика його компонентів.
4. Психологічна характеристика комунікативної сторони спілкування.
5. Соціальна перцепція, її особливості.
6. Ефекти соціальної перцепції та їх характеристика.
7. Вербальні засоби спілкування. Види мовлення.
8. Рефлексивне слухання і його особливості.
9. Нерефлексивне слухання і його особливості.
10. Емпатійне слухання і його особливості.
11. Труднощі в процесі передачі інформації та їх подолання.
12. Невербальні засоби спілкування і його характеристика.
13. Жести і тіло, рухи людини, їх психологічна характеристика і класифікація.
14. Міжособистісний простір і способи його організації.
15. Позиції партнерів у процесі спілкування.
16. Поняття візуальної психодіагностики та її зміст.
17. Бар'єри спілкування, їх види і причини виникнення.
18. Способи подолання бар'єрів спілкування.
19. Форми міжособистісного взаємовпливу, їх характеристика.
20. Поняття переконання, його засоби й умови ефективності.
21. Поняття навіювання, його засоби й умови ефективності.
22. Психологічне зараження і наслідування, їх характеристика.
23. Маніпуляції в спілкуванні.
24. Методика встановлення психологічного контакту, її принципи і стадії.
25. Поняття конфлікту, його функції і психологічна сутність.
26. Причини конфліктів і їх характеристика.
27. Види конфліктів і їх характеристика.
28. Структура конфлікту, характеристика його компонентів.
29. Динаміка розвитку конфліктів.
30. Способи вирішення конфліктів і їх характеристика.
31. Спілкування як фундаментальна соціально-психологічна категорія.

32. Головні теоретичні напрямки дослідження спілкування в сучасній соціальній психології.
33. Розвиток спілкування у філо- та онтогенезі.
34. Функції і види спілкування.
35. Рівні аналізу і динаміки спілкування.
36. Проблема зв'язку спілкування і діяльності.
37. Особистість у спілкуванні.
38. Специфіка обміну інформацією в комунікативному процесі.
39. Моделі комунікативного процесу.
40. Дефіцитне, дефективне і деструктивне спілкування.
41. Стилi мовленнєвої комунікативної поведінки.
42. Особливості сприймання невербальної поведінки.
43. Проблема співвідношення вербальних і невербальних повідомлень.
44. Комунікативні бар'єри.
45. Основні теоретичні підходи до дослідження структури взаємодії.
46. Концепція «символічного інтеракціонізму» Дж. Міда. Трансакції Е. Берна.
47. Основні стратегії і способи взаємодії в процесі спілкування.
48. Поняття соціальної перцепції.
49. Структура соціально-перцептивного акту.
50. Механізми взаєморозуміння в процесі спілкування.
51. Ефекти соціальної перцепції.
52. Техніки ефективного спілкування.
53. Індивідуальний стиль спілкування.
54. Роль мотивації в спілкуванні (мотиваційна криза, фрустрація, афіліація, альтруїзм).
55. Міжособистісні атракція та її фактори.
56. Статеворольове спілкування, його особливості.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

ПМК не передбачений робочою програмою.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

ПМК не передбачений робочою програмою.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік з дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної

групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Студент отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 120. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

Оцінка	
«відмінно»	– студент володіє не менше ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання.
«добре»	– студент володіє знаннями в обсязі 75–89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає не менше ніж на 75% питань.
«задовільно»	– студент володіє знаннями по темі в обсязі 60–74%, під час тестування відповідає не менше ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують.
«незадовільно»	– студент не засвоїв необхідний мінімум знань, під час тестування відповідає менше ніж на 60% запитань. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менше ніж на 60%.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля складає 200 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент для отримання заліку, складає 120 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Оцінка за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

- в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

- бліц-опитування;

- дискусії з проблемних ситуацій;

- реферативні виступи;

- тестування в письмовій формі;

– виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю усний, письмовий.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи психології та міжособове спілкування».
2. Презентації лекцій.
3. Контрольні питання, тести, проблемні питання, ситуативні завдання.
4. Перелік завдань для самостійної роботи.
5. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
6. Тестові завдання з дисципліни II рівня.
7. Ситуаційні задачі з дисципліни II рівня.
8. Додаткова література та ілюстративні матеріали

Навчальні матеріали та ресурси

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Засєкіна Л. В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. [для студ. мед. училищ, коледжів, акад. та ін-тів медсестринства] / Л. В. Засєкіна, Т. В. Пастрик. – 2-ге вид. – Київ : Медицина, 2018. – 215 с.
2. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2018. – 416 с.
3. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2019 – 448 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: „Плай”, 2018. – 695 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник.- К.: Академвидав, 2019. – 448 с.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. — Львів: Видавництво «Сполом», 2021. — 223 с.
7. Воронкова В. Г. Етика ділового спілкування: навч.посібник / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, В.В. Мельник. - Львів: Магнолія 2019. - 312 с.
8. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. – 48 с.
9. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник / Т. Ф. Матвійчук. – Львів , «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. - 76 с.

Допоміжна

1. Тимофієва М.П. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти України / Тимофієва М.П., Борисюк А.С., Павлюк О.І. – Чернівці, 2019. – 100 с.
2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – 460 с.
3. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. "Академвидав", 2004. – 280 с.
4. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 464 с.
5. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. – Х.: НФаУ, 2011. – 132 с.
6. Психологія спілкування: навч. метод. комплекс / Т. В. Вашека, І. С. Гічан. - Київ: Книжкове вид. НАУ, 2006. - 184 с.
7. Савенкова Л.О. Психологія спілкування: навч. посіб. / [Л. О. Савенкова та ін.]; за заг. ред. Л.О. Савенкової; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ КНЕУ, 2015. - 309 с.
8. [Психологія спілкування - Навчальні матеріали онлайн \(pidru4niki.com\)](http://pidru4niki.com)

Інформаційні ресурси

1. Мультимедійне забезпечення лекцій.
2. Веб-сайт Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://library.pl.ua/>
3. Веб-сайт Полтавської обласної наукової медичної бібліотеки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://onmb.pl.ua/>
4. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Веб-сайт бібліотеки ПДМУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pdmu.edu.ua/fakultets/nnmi/zdobuvachu-osvity/biblioteka>

Розробник (розробники):

завідувач кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор А.М. Скрипніков;
професор кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор Г.Ю. Васильєва;
доцент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, к.мед.н., доцент В.О. Рудь.

